

POSZUKIWANIU

WROGA

Aparat bezpieczeństwa
w państwach Europy Środkowo-Wschodniej
wobec środowisk niezależnych,
przejawów oporu społecznego
i postaw opozycyjnych
1956-1980

23-24.10.2023

WROCLAW – OSSOLINEUM

międzynarodowa konferencja naukowa

9.00 rejestracja uczestników konferencji

9.30 otwarcie konferencji, powitanie uczestników

Blok I: Kto jest wrogiem władzy ludowej?

9.40 - 10.10 dr hab. Kamil Dworaczek (Dyrektor IPN Wr), dr Łukasz Kamiński (Dyrektor ZNIO)
1956-1980. Dwa Spojrzenia

10.10 - 10.30 przerwa kawowa

Blok II: Kościół i środowiska katolickie w Polsce i Europie.
Metodyka i przykłady

10.30 - 10.45 ks. dr Taras Bublyk (Ukraiński Uniwersytet Katolicki)
Działalność podziemnego arcybiskupa greckokatolickiego
Wołodomyra Sterniuka w kontekście dokumentów sowieckich służb
bezpieczeństwa (online)

10.45 - 11.00 dr hab. Rafał Łatka prof. UKSW (UKSW / IPN)
Inwigilacja i dezintegracja - cele i metody działań aparatu
bezpieczeństwa wobec hierarchii Kościoła katolickiego 1956-1980 -
zarys zagadnienia (online)

11.00 - 11.15 dr hab. Łucja Marek (IPN Kr)
Kontrola korespondencji jako narzędzie poszukiwania wroga i walki
z „wrogiem” - Kościołem

11.15 - 11.30 dr hab. Mariusz Krzysztofiński (IPN Rz)
Dezintegracja i dezinformacja jako metody pracy operacyjnej
Departamentu IV SB MSW. Wybrane przykłady, próba klasyfikacji

11.30 - 11.45 dr Arnold Thomas (Akademia Katolicka Diecezji Dresden-Meißen)
Małe stado z wieloma owcami. Próba polityki różnicowania państwa
wobec Kościoła katolickiego w NRD

11.45 - 12.00 dyskusja

12.00 - 12.15 przerwa kawowa

Blok III: Kościół katolicki i ortodoksyjny jako wróg
w Europie środkowo-wschodniej

12.15 - 12.30 dr Domokos Szokolay (Węgierski Komitet Pamięci Narodowej)
Rozdziały z dziejów Rady Zakonów Zagranicznych Ordo Sancti
Benedicti w świetle dokumentów bezpieczeństwa państwa Węgierskiej
Republiki Ludowej

12.30 - 12.45 dr Bernadett Wirthné Diera (Węgierski Komitet Pamięci Narodowej)
„Czarne Kruki”. Prześladowania grup religijnych w latach 60. XX wieku

12.45 - 13.00 prof. dr hab. Momchil Metodiev (Nowy Uniwersytet Bułgarski)
Przymus, infiltracja, kontrola. Bezpieczeństwo Państwa i Bułgarska
Cerkiew Prawosławna

13.00 - 13.15 prof. Dmitry V. Shlapentokh (Uniwersytet Indyjny)
Od „dobrych” do „złych” mniejszości i postępowanie z nimi
w powojennym ZSRR. Przypadek Żydów

13.15 - 14.00 obiad

Blok IV: Koncepcje walki z wrogiem

14.00 - 14.15 dr hab. Réka Földváryné Kiss (Węgierski Komitet Pamięci Narodowej)
Konsekwencje „1956”. Ewolucja obrazu wroga w teorii i praktyce
bezpieczeństwa państwa w czasach reżimu Kádára

14.15 - 14.30 dr Jonathan Lahey Dronsfield (Czeska Akademia Nauk)
Podziemne uniwersytety w czasach komunizmu - represje, tolerancja,
współdział

14.30 - 14.45 dr Paweł Sasanka (IPN)
Zwieranie szeregów i nowe metody. Aparat bezpieczeństwa państwa
PRL wobec przejawów oporu społecznego w latach 1957-1958

14.45 - 15.00 dr Liubov Krupnyk (Ukraiński Instytut Pamięci Narodowej)
Analiza porównawcza walki aparatu bezpieczeństwa z ruchem oporu
PRL i Radzieckiej Ukrainy

15.00 - 15.15 dr Josip Mihaljević, dr Domagoj Knežević (Chorwacki Instytut Historii)
Działalność Państwowej Służby Bezpieczeństwa Komunistycznej
Jugosławii wobec chorwackich dysydentów. Sprawa Marko Veselicy
(online)

15.15 - 15.30 dr Mateusz Sokulski (IPN Ka)
Jugosłowiańska służba bezpieczeństwa wobec opozycji w latach 60.
Przypadek Mihajlo Mihajlova

15.30 - 16.15 dyskusja i podsumowanie pierwszego dnia konferencji

9.30 rozpoczęcie obrad drugiego dnia konferencji

Blok V: Wrogie środowiska – społeczny i zorganizowany opór

9.30 – 9.45 [prof dr hab. Wojciech Polak \(UMK\)](#)

Służba Bezpieczeństwa wobec opozycji w Toruniu w latach 1978-1980

9.45 – 10.00 [dr hab. Sylwia Galij-Skarbińska \(UMK\)](#)

Służba Bezpieczeństwa na tropie postaw antysystemowych w środowisku akademickim w Toruniu w drugiej połowie lat 70. XX wieku

10.00 – 10.15 [dr Aleksandra Sylburska \(UŁ\)](#)

Współpraca resortów spraw wewnętrznych PRL i WRL w walce z przejawami społecznego oporu w latach 70. XX wieku

10.15 – 10.30 [dr hab. Tadeusz Kopyś \(UJ\)](#)

Działalność opozycji na Węgrzech. Pamięć o rewolucji 1956 roku

10.30 – 10.45 [dr Grzegorz Waliigóra \(IPN Wr\)](#)

Służba Bezpieczeństwa wobec środowiska seniorów ruchu ludowego w okresie tworzenia się w Polsce zorganizowanej opozycji politycznej 1976-1980 (online)

10.45 – 11.00 [dr Erzsébet Árvay \(Uniwersytet Korwina w Budapeszcie\)](#)

Tworzenie twarzy wroga. Zaangażowanie diaspory Węgierskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej 1956-1980

11.00 – 11.15 przerwa kawowa

Blok VII: Varia. Regionalia i przykłady wrogich zachowań wobec systemu komunistycznego

13.45 – 14.00 [dr Krzysztof Łągojda \(IPN Wr\)](#)

Działalność Służby Bezpieczeństwa wobec osób/środowisk walczących z kłamstwem katyńskim w PRL 1956-1980

14.00 – 14.15 [dr hab. Zbigniew Bereszyński \(badacz niezależny\)](#)

Służba Bezpieczeństwa jako instrument w walce z Kościołem katolickim na przykładzie województwa opolskiego w latach 1957-1980

14.15 – 14.30 [ks. dr Adam Szpotański \(IPN Wr\)](#)

Cenzura wobec duchowieństwa po „odwilży październikowej” – na przykładzie archidiecezji wrocławskiej

14.30 – 14.45 [dr hab. Robert Klementowski prof. UW \(UWr\)](#)

Autoportret wroga. Polska dystopia lat 70. i 80. jako metafora rzeczywistości

14.45 – 15.00 [dr Petr Blažek \(Muzeum Pamięci XX w. w Pradze\)](#)

Wizerunek wroga w serialu telewizyjnym „Trzydzieści przypadków majora Zemana”

15.00 – 15.15 [dr Natalia Khomenko \(UW\)](#)

Sprawa Borysa Mariana. Poszukiwanie wroga systemu w studenckim środowisku USRR w okresie Chruszczowskiej odwilży (za materiałami KGB i USRR)

15.15 – 16.00 dyskusja, podsumowanie i zakończenie konferencji

Blok VI: Represje wobec wrogich środowisk – Kościół, związki wyznaniowe, grupy religijno-społeczne

11.15 – 11.30 [ks. dr Michał Damazyn \(UMK\)](#)

(Nie)zgoda władz na budowę nowych kościołów przejawem walki o prawa człowieka. Wyjątki z homilii biskupa Jana Michalskiego

11.30 – 11.45 [dr Robert Kolasa \(Towarzystwo Miłośników Miasta Piły\)](#)

Aparat partyjno-państwowy wobec Kościoła katolickiego w okresie obchodów milenium na przykładzie Piły

11.45 – 12.00 [dr hab. Jan Miłosz prof. UAM \(UAM\)](#)

Świadkowie Jehowy w PRL i nie tylko – od zwalczania do prób legalizacji

12.00 – 12.15 [dr Norbert Wójtowicz \(IPN Wr\)](#)

Działalność SB wobec polskich środowisk wolnomularskich w kraju i na emigracji

12.15 – 12.30 [dr Tomasz Bugaj \(UŚ\)](#)

Władza w walce z wrogiem – „sektantem”. Próba refleksji na przykładzie wyznania Świadków Jehowy w państwach Europy Środkowo-Wschodniej

12.30 – 12.45 [dr Ariel Orzełek \(UMCS\)](#)

„Doskonalenia systemu działań dezintegracyjnych”. MSW PRL wobec ruchu Znak w latach 1968-1976

12.45 – 13.00 dyskusja

13.00 – 13.45 obiad

